

EDEBİYAT VE MİMARLIK

DERLEYEN
CELAL ABDİ GÜZER

CELAL ABDİ GÜZER

Lisans derecesini 1982 yılında ODTÜ'den almıştır. Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarını aynı üniversitede tamamlayan Güzer İngiltere'de, Newcastle upon Tyne Üniversitesi'nde mimarlık eleştirisi üzerine doktora çalışması yapmış ve ders vermiştir. Halen ODTÜ'de mimarlık eleştirisi üzerine ders vermekte ve dördüncü sınıf proje stüdyosu yürütücülüğü yapmaktadır. Çağdaş mimarlık kavramları ve uygulamaları üzerine teori, eleştiri ve tasarım odaklı pek çok ulusal ve uluslararası yayını olan Güzer, ODTÜ'de Bölüm başkan yardımcılığı, dekan yardımcılığı, anabilim dalı başkanlığı gibi görevler üstlenmiş, bir dönem Mimarlar Derneği 1927 genel başkanlığı yapmıştır. Çeşitli yarışmalarda jüri üyeliği yapan Güzer üçü birincilik olmak üzere çok sayıda derece ve ödül sahibidir. Projelerini ağırlıklı olarak ODTÜ bünyesinde gerçekleştiren Güzer'in uygulanmış ve devam eden çok sayıda kentsel ve mimari projesi vardır. Bu projeler arasında yer alan MATPUM araştırma merkezi yapısı 2008 yılında YEM ödülüne layık bulunmuştur. 2013 yılında Uluslararası Antalya Mimarlık Bienali'nin küratörlüğünü üstlenen ve "şablon/template" temalı ana sergiyi düzenleyen Güzer'e 2019 yılında mimarlığa yaptığı katkılar nedeni ile TSMD jüri özel ödülü verilmiştir. Güzer'in araştırma konuları arasında mimarlık eleştirisi, çağdaş mimarlık uygulama ve kavramları, konut ve toplu konut, kentsel dönüşüm, eğitim yapıları ve sürdürülebilirlik gibi konular yer almaktadır.

JALE N. ERZEN

Art Center College of Design, Los Angeles'da resim lisans ve yüksek lisans dereceleri aldı, 1974'te New York'da Hunter College'da Leo Steinberg'un derslerini izledi. 1974'den bu yana ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde temel tasarım, sanat ve mimarlık tarihi, resim, fotoğraf ve estetik dersleri vermektedir. 1974'te ODTÜ'de başladığı çevre estetiği dersi dünyada bu konuda verilen ilk derstir. 1982'de Fransa müzelerinde araştırma bursu ve 1985'te Fulbright bursu kazandı, 2006'da Goethe Enstitüsünün Almanya müzeleri gezisi bursu aldı. Kurucularından olduğu Sanart Estetik ve Görsel Kültür Derneği'nin 1991'dan 2010 yılına kadar birkaç dönem hariç başkanlığını sürdürmüştür. Sanart Derneği'nin çeşitli uluslararası sempozyumlarını düzenlemiş ve 10'un üstünde kitap ve yayınının editörlüğünü yapmıştır. 2016-2019 Dünya Estetik Kurumu başkanlığı yapmıştır. 2007 yılında ODTÜ ve TÜBİTAK desteği ile 42 ülkeden sanatçı ve estetikçinin katıldığı Dünya Estetik Kongresi'ni düzenlemiştir. 1991'de Fransız Kültür Bakanlığının Sanat ve Edebiyat dalında şövalyelik ödülüne, 2000 yılında TÜYAP'ın en iyi eleştirmen ödülüne ve 2008 yılında Türkiye Mimarlar Odası'nın Mimarlığa Katkı ödülüne, 2015'de Sanat Çınarı ödülüne, 2021'de Serbest Mimarlar Derneği'nin Mimarlığa Katkı ödülüne ve 2023'te Sanat Kurumu'nun Onur ödülüne layık görülmüştür. Türk sanatçıları ve Mimar Sinan üzerine kitapları, İslam estetiği ve mimarisi ve karşılaştırmalı estetik ve çevre estetiği üzerine yerli ve uluslararası yayınları bulunmaktadır. Birçok uluslararası üniversitede misafir profesörlük yapmış, konferans ve seminerler vermiştir. 1971'den bu yana ilki Los Angeles Art Association olmak üzere yurtdışında ve Türkiye'de birçok resim sergisi açmıştır. Resimleri özel ve resmi koleksiyonlarda bulunmaktadır. Emekli olarak ODTÜ Mimarlık fakültesinde görevini sürdürmektedir.

AHMET TURAN KÖKSAL

Fındıkzade'de doğmuş, 16 yaşını bitirmeden mimarlık fakültesine girmiş ve fakülteye girmeden, teknik resim, gölge perspektif ve tasarım geometriyi babasından öğrenmiş biridir. İlk kitabı 1997 yılında basılmış İnternet Sızden Korksun'dur. Sonra Kim Korkar İnternetten isimli bir kitap daha yazmış ve akabinde SketchUp hakkında Türkçe ilk ve tek kitabı yazmıştır.

2003'te savunduğu doktora tezi apaçık şimdiki "Metaverse"tür ve çeşitli üniversitelerde dersler vermiş, akademyanın dertlerini görüp tadında bırakmıştır. *Ustura* isimli, daha çok uykusundayken 200 yıl öncesine gidebilen, şişman

ama bilgisayarı iyi kullanabilen bir mimar akademisyenin İstanbul maceralarını yazmış, ikinci cildi *Camtaşı*'nı da çıkarmıştır. Şimdi üçüncü cilt *Hokka*'yı yazıyor. Arada *Tubaşiyedeki Hafife* ismiyle yayınlanmış bir romanı daha var. Biri çeviri olmak üzere yayınlanmış sekiz kitabı vardır. Devamlı yazar, çizer bir şey araştırır, yayınlar, podcast, Youtube içeriği, blog filan derken geçinmek için de Silikon Vadisi'ndeki start-uplara bazı tasarımlar yapar.

BEYHAN BOLAK HİSARLIĞIL

Mimar, akademisyen, edebiyat metinlerindeki mekânsal kurguları mimari tasarım stüdyolarında keşfe çıkan anlatı-mekânı-gezeri.

Erciyes Üniversitesi, ODTÜ ve İTÜ Mimarlık lisans ve lisansüstü programlarında mimari tasarım eğitimi aldı. Türkiye'de çok sayıda üniversitede mimarlık kuramı ve mimari tasarım dersleri verdi ve mimari tasarım stüdyolarında mimarlık öğrencilerini edebiyat metinlerinin mekânsal dünyasıyla buluşturdu. Bu stüdyolar kapsamında mimarlık öğrencileriyle Franz Kafka, Jorge Louis Borges, Orhan Pamuk ve Edwin A. Abbott'ın metinlerindeki mekânsal olanakları ve olanaksızlıkları düşündürülen tasarımlar yaptı, sergiler açtı, paneller kurguladı, konferanslar verdi ve metinler yazdı. Hâlen İstanbul Aydın Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde mimarlık profesörü olarak çalışmaktadır ve derslerinde edebiyat metinlerinin mekânsal dünyalarını öğrencilerle keşfe devam etmektedir.

HAKAN HİSARLIĞIL

"Tasarımın doğası"nı anlama olasılıkları ile anlatma olanakları arasındaki bağı kurarak onarmaya çalışmaktan heyecan duyan bir mimar, bir müzisyen ve bir akademisyen. Araştırma çalışmaları yanında, araştırma merkezleri tasarlayarak çeşitli yarışmalarda ödüller kazandı. İstanbul Aydın Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde mimarlık profesörü olarak çalışmakta ve mimarlık, şehir ve bölge planlama, iç mimarlık ile endüstri ürünleri tasarımı alanlarında almış olduğu eğitimle öğrencilere, kendilerine özgü "canlı bir tasarım dili" oluşturabilmeleri için rehberlik yapmaktadır.

BUKET UZUNER

3 Ekim 1955 Ankara'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi, Bergen Üniversitesi, Michigan Üniversitesi'nde moleküler biyoloji ve çevre bilim eğitimi aldı. Tampere Teknik Üniversitesi ve ODTÜ Çevre Mühendisliği'nde araştırmacı olarak çalıştı. Buket Uzuner, gezgin, araştırmacı ve öğrenci olarak hayatını yurt dışında sürdürebilmek için kazandığı üniversite burslarına ek olarak yaşadığı ülkelerde çocuk bakıcılığı, garsonluk, çevirmenlik, barmenlik ve aşçılık yaptı. Tam zamanlı yazar olabilmek için akademik yaşamına son verince, sinema, turizm, reklam ve yabancı dil sektörlerinde çalışarak hayatta kaldı. Buket Uzuner, Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Kuruluş yılında Türkiye üniversiteleri, basını, meslek kuruluşları ve 81 ilin valiliklerinden oluşturulan jürinin oylarıyla "Cumhuriyetin 75 Başarılı Kadını"ndan biri olarak seçilmiştir. Romanları seçiz dile çeviren Buket Uzuner 1996 yılında (ABD) Iowa Üniversitesi'nin (IWP) onur üyesi olmuş, 2004 yılında da ODTÜ senatosu tarafından takdir belgesiyile onurlandırılmıştır.

ERTUĞ UÇAR

ODTÜ Mimarlık fakültesinden lisans (1993) ve yüksek lisans (1999) diplomasını aldı. 2000 yılından bu yana Teğet Mimarlık'ta ortağı Mehmet Kütükçüoğlu'yla birlikte mimari ve kentsel tasarım üzerine proje ve araştırmalar yapıyor. Ulusal ve uluslararası pek çok ödül alan projelerden başlıcaları Yapı Kredi Kültür Sanat Binası, İstanbul Deniz Müzesi, 35. Sokak, Yapı Kredi Akademi, Konya Yaşam Merkezi ve İzmir Opera Binası. Profesyonel faaliyetlerinin yanı sıra eğitmen veya jüri üyesi olarak akademiye katkıda bulundu. 2016'da Venedik Bienali Türkiye Pav-

yonunun eş küratörlüğünü yaptı. Çeşitli sektörel yayınlarda şehir ve mimarlık üzerine yazılar kaleme alan Uçar'ın yayınlanmış roman ve öykü kitapları bulunuyor.

NAZLI ERAY

Ankara doğumlu, Türk edebiyatının önde gelen yazarlarından biridir. Eğitimi İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde tamamladıktan sonra Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nda tercüman olarak çalıştı. İlk öykü kitabı *Ab Bayım Ab* 1975'te yayımlandı. "Karanfil Gece Kursu" ile Haldun Taner Öykü Ödülü'ne (1988) ve *Aşkî Giyinen Adam* ile Yunus Nadi Roman Ödülü'ne (2002), Türk Kütüphaneciler Derneği En İyi Romancı Ödülü'ne (2009), Başkent Rotary Kulübü Meslek Ödülü'ne (2010), Fantazya ve Bilimkurgu Sanatları Derneği'nin Mavi Anka Ödülü'nün ilkine (2014), Ankara Kulübü Derneği'nin Ankara'ya Değer Kazandıran Yazar Ödülü'ne (2016), Evrensel Kardeşlikten Dünya Barışına Çağrı Ödülü'ne (2017), Ankara Uluslararası Film Festivali Sanat Çımarı Ödülü'ne (2019) layık görüldü ve 2020 yılında 39. Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı Onur Yazarı seçildi. Beş kitabı ABD'de yayınlanan yazarın yapıtları bir çok dünya diline çevrilmiştir.

AKÇA YILMAZ

Akça Yılmaz, TEDÜ Mimarlık mezunu, ODTÜ'de Mimarlık Tarihi yüksek lisansını tamamlamak üzere olan bir araştırmacıdır. Çalışmalarında mimarlık, kent tarihi ve toplumsal dinamikler arasındaki ilişkiyi multidisipliner bir yaklaşımla ele almaktadır. Röportaj, haber yazarlığı ve organizasyon deneyimlerini, mimari birikimiyle sentezleyerek Türkçe, İngilizce ve Fransızca yayımlar üretmektedir. Akademik araştırmalarını uluslararası düzeyde sürdürerek yeni perspektifler sunmayı hedefleyen Yılmaz, disiplinler arası projeler geliştirmeye odaklanmaktadır.

SEÇİL ÖZCAN GEYLANI

Lisans eğitimini Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde, yüksek lisans eğitimini ise ODTÜ'de *Tracing Literary Architecture: Spatial In-Betweenness in Virginia Woolf's Between the Acts (1941)* başlıklı teziyle tamamladı. Bu çalışmasıyla ODTÜ Yılın Tezi Ödülü'ne layık görüldü. Aynı programda sürdürdüğü doktora çalışmalarıyla ODTÜ Ders Performans Ödülü'nü aldı. *Between Fact and Fiction: Spatial Narratives of House and Homemaking in Mid-Century Turkish Literature and Architecture* başlıklı doktora tezini, Fulbright Doktora Tezi Araştırma Bursu'yla Cornell Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Modern mimarlık tarihi kuramı ve yazımı; domestik mekân, gündelik yaşam çalışmaları; mimarlık ve edebiyat arası kesişimler; cinsiyet-mekân çalışmaları ilgi ve çalışma alanlarını oluşturmaktadır. Modern mimarlık mirası ve araştırmaları üzerine *Sivil Mimari Bellek Ankara* (2014), *Ankara'da İz Bırakan Mimarlar* (2017-2021) gibi farklı projeler ve çalışma gruplarında yer almış, hâlen Başkent Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde doktor öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

AYŞE PINAR SERİN GÜNER

Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık bölümünde lisans eğitimini tamamladıktan İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yüksek lisans ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nde doktora çalışmalarını tamamladı. Uras x Dilekçi Architect, Ketem Grup, Ortadoğu Group'ta yer aldı. Çalışmalarına Aliaga Council'da devam etmektedir.

HAKAN EVKAYA

1979 yılında Ankara'da doğdu. GÜMMF Mimarlık bölümünden 2002 yılında mezun oldu. 2002-2009 yılları arasında Ankara'nın, konusunda uzman bazı mimarlık ve iç mimari firmalarında tasarım şefi olarak çalıştı. 2009 yılında başladığı yaklaşık bir yıllık şantiye şefliği deneyimini tamamladıktan sonra 2010 yılında Kutlu Bal ile "ikikerebir" in kurucularından biri oldu.

2010 yılından beri girilen ulusal mimari proje yarışmalarından birçok ödül alan Hakan Evkaya'nın yazılı ve görsel medyada kısa yazıları, söyleşi ve röportajları, ulusal ve uluslararası yayınlarda projeleri yayımlandı.

Mimarlık pratiğinin yanı sıra "Zamanın katı hâli" isimli bilimkurgu roman serisinin ilk kitabı "üç" isimli kısa hikâyelerden oluşan iki kitaplık seri, "rubik küp çözümü" isimli küp çözüm algoritmalarını anlatan kişisel gelişim kitabı yayımlandı.

Profesyonel iş yaşamına ek olarak 2012-2013 yılları arasında GÜMMF'de, 2013-2014'de ESOGÜ'de yarı zamanlı öğretim üyesi olarak yer aldı. 2015-2024 yılları arasında Atılım Üniversitesi'nde yarı zamanlı öğretim görevlisi olarak yer aldı. 2013 yılı itibarıyla MD1927 üyesidir.

ÖZLEM YALIM

Endüstri Ürünleri Tasarımcısı olarak İstanbul'da yaşamaktadır. 1995 yılında ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nden lisans derecesini aldı. Farklı formasyonlarda endüstri ürünleri, mobilya, çeşitli nesnelere, ambalaj, geçici ticari ve sergileme mekânları, mekân ve peyzaj tasarımı projelerini tasarladı ve uygulama yürütücülüğünü gerçekleştirdi.

İstanbul'a yerleştikten sonra sırasıyla Terminal Design'da proje direktörlüğü, Adressİstanbul'da tasarım direktörlüğü, Koleksiyon Holding'de ürün geliştirme direktörlüğü, tasarım ve marka direktörlüğü görevlerini üstlendi.

Kurumsal çalışmalarının yanı sıra NTV ekranlarında yayınlanan Türk Mucit yarışması jüri üyeliği ve Frankfurt Tendence Lifestyle fuarında açılan ilk Türk tasarım Sergisi East to West gibi pek çok projede yer aldı.

2010 yılında İKSV bünyesine katılarak ilk İstanbul Tasarım Bienali'ni tasarladı ve 2010-2013 yılları arasında direktörlüğünü üstlendi. Bu esnada yurt dışında pek çok ülkede Türkiyeli tasarım adına elçilik ve tanıtım rolü üstlendi. 2015 yılından bu yana TEPTA Aydınlatma'da stratejik marka direktörü olarak görev yapıyor. 2021 boyunca Bidebunizle Youtube kanalında yapımını ve sunumunu gerçekleştirdiği Şehirler/Şekiller programı ve 2022 de küratörlüğünü üstlendiği DEKA+2 Tasarım Sergisi ile Açık Radyo'da hazırlayıp İpek Sur van Dayk ile birlikte dönüşümlü sunduğu Rotatif isimli program bu projelerden en güncelleridir. 2018 yılından bu yana *Cumhuriyet Pazar*, *T24*, *Gazete Pencere Pazar*, *Arkitera*, *Manifold*, *Sanatatak*, *Art Unlimited*, *Ogusto* gibi çeşitli dergi ve gazete-de yazıları yayımlanmıştır

TÜRKAN NİHAN HACİÖMEROĞLU

1980 Ankara'da doğdu. 2004 yılında Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisans ve doktora derecesini ODTÜ Mimarlık Bölümü'nden aldı. Yüksek lisans mimari temsil yeti ve bilimkurgu sineması üzerine çalışırken, doktora mimari anlatı, sinema ve edebiyat ilişkilerini araştırdı. 2010 senesinden beri ESOGÜ Mimarlık Bölümü'nde öğretim elemanı ve 2018'den beri doktor öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Sinema ve mekân, mimari temsil yeti, bilim kurgu edebiyatı ve mimarlık ilişkisi ve mimari anlatı üzerine dersler vermektedir.

HİKMET SİVRİ GÖKMEN

1982 yılında Ege Üniversitesi Mimarlık bölümünden mezun oldu. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yüksek lisansını ve doktorasını tamamladı. 1990-1991 yıllarında Kingston Polytechnic'te doktora araştırma öğrencisi olarak bulundu. Mimarlık eğitimi, eğitim yaklaşımları ve eğitim yapıları, çocuk mekânları, çocuk müzeleri, çocuk ve mimarlık konularında araştırmaları ve makaleleri bulunmaktadır. Çeşitli Ulusal Mimari Proje yarışmalarında jüri üyeliği yapmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık bölümünde 1983 yılından beri öğretim görevlisi olarak yer almaktadır. Mimarlık Bölüm Başkan Yardımcılığı ve Dekan Yardımcılığı görevlerinin ardından Fen Bilimleri Enstitüsü'nde Yönetim Kurulu üyesi olarak da yer almıştır. Mimarlık ve Ege Mimarlık dergilerinin yanı sıra İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Kent Arşivi ve Müzeler Müdürlüğüne bağlı olan Yayın Kurulu'nun üyesidir.

İÇİNDEKİLER

FOL “..... VE MİMARLIK” SERİSİ	13
CELAL ABDİ GÜZER	
I	
EDEBİYAT VE MİMARLIK: BİR ARKA PLAN ÖYKÜSÜ	16
CELAL ABDİ GÜZER	
2	
YARIM KALMIŞ BİR HİKÂYE OLARAK MİMARLIK	24
CELAL ABDİ GÜZER	
3	
EDEBİYAT ESERİNİN ANA KARAKTERİ VE MİMARLIĞIN TEMEL KOŞULU OLARAK MEKÂN	43
BUKET UZUNER	
4	
MİMARLIK ŞİİR Mİ?	62
JALE ERZEN	
5	
BİLİMKURGU EDEBİYATI VE MİMARLIK	70
TÜRKAN NİHAN HACİÖMEROĞLU	
6	
DUVAR ONARIMI: “YER”LEŞMENİN ŞİİRSELİĞİ	81
BEYHAN BOLAK HİSARLIĞİL, HAKAN HİSARLIĞİL	

7		
SİLİKLEŞEN VE YERLEŞEN DEĞERLERİN EDEBİ İNŞASI: YÜZYIL ORTASI TÜRKİYESİ'NDE EV ALGISI	100	
SEÇİL ÖZCAN GEYLANİ		
8		
EDEBİYLE EBEDİ, EDEBİ MİMARLIK	132	
AHMET TURAN KÖKSAL		
9		
MİMARİNİN TEMEL TEMSİL ARACI: DİL	175	
ERTUĞ UÇAR		
10		
DÖKÜNTÜ VE ESANS	182	
HAKAN EVKAYA		
11		
AHMET HAMDİ TANPINAR'IN EDEBİYAT COĞRAFYASININ BEŞ ŞEHİR DENEMESİ ÜZERİNDEN İÇERİK VE KRONOTOPİK ANALİZİ	190	
AYŞE PINAR SERİN GÜNER VE HİKMET SİVRİ GÖKMEN		
12		
KAPISI OLMAYAN ODALAR, KAPAĞI İLE YARGILANMAYAN KİTAPLAR: EDEBİYAT VE KİTAP KAPAĞI TASARIMI ÜZERİNE BİR DENEME	266	
ÖZLEM YALIM		
13		
NAZLI ERAY SÖYLEŞİSİ	277	
AKÇA YILMAZ		
Dizin	285	